

DVADESET GODINA ŽIVE ANTIKE

Ako želimo da pravilno i pravedno ocenimo put koji je prešla ŽIVA ANTIKA za ovih dvadeset godina, moramo se podsetiti na glavne zadatke i bliže vidike sa kojima se krenulo na taj put. Pona-
vljamo stoga nekoliko važnijih rečenica iz uvodne reči date u prvom broju časopisa, i to one koje pokazuju da je za svetsku kulturu, a u prvom redu za nas same Balkance, antički Balkan „besmrtni istočnik“ sa kojeg se može napojiti svaki borben i napredan čovek. „Na antičkom Balkanu pre nekih 25 vekova iskrsla je misao i izgovorena spasonosna rečenica da ne postoji ništa moćnije od čoveka. U tom leži i danas suštinsko značenje antičke balkanske kulture, jer se i sad održavaju starija suprotna verovanja, koja lišavaju čoveka svake odgovornosti pa prirodno i svega onoga što ljudski život čini lepim i velikim, što čoveka čini dostojnim boljeg i naprednijeg života“.

Treba stalno imati na umu da je antički Mediteran, a naročito njegova mora i primorja, kojima pripadaju i pontske oblasti, igrao presudnu ulogu u istoriji klasičnih kontinenata, a naročito u oblasti duhovnog života. Ove poznate činjenice i danas se često zaboravljaju, verovatno stoga što se više računa sa naftom, a manje sa čovekom i narodima. I antički i potonji Balkan, kao istinske verige sveta, „*catena mundi*“, služio je od najstarijih vremena kao ostvarenje etničkih i jezičkih, verskih i kulturnih simbioza. Ta osnovna funkcija antičkog Balkana i njegovih složenih kultura danas je još jasnija, iako to ne zapažaju ni svi školovani Balkanci, pogotovo ne oni koji su se predali jedino-spasavajućoj ideologiji i njenoj netrpeljivoj isključivosti, budući da sve narode i celu ekumenu deli na *Barbaricum* i na *Imperium Romanum*.

Ovaj naš časopis za ovih dvadeset godina doprineo je svojim sitnim i krupnim priložima da se privuče pažnja stručnjaka i nestručnjaka, stranih i domaćih, na naš glavni zadatak da, osvetljavajući balkansku prošlost, razbijamo mrak i magle balkanskih gudura i osvetljavamo put i staze kojima smo krenuli napred. Možda je poneki prilog bio i suviše učen i preterano stručan, pa stoga nepristupačan. Ali se uvek išlo za tim da se otkriju i učine pristupačnim izvori i istočnici antičkog Balkana, koji je pre više od 25 vekova preko Tartesa, Masalije i Kasiterida počeo da privlači i evropski zapad. Na sever je stigao do Hiperborejaca, a za vreme helenizma grčki trgovci stigli su preko Afrike do južnog Atlantika. Ovaj kulturni imperijalizam ogleda se docnije i u patarenskom antipapi, koji je, sedeći u centralnoj Bosni, bunio Zapad svojim katarskim poslednicima. Tako je i Martin Luter

pozvao Zapad da se okrene Balkanu svojim poklikom „*Ad fontes*“. Mletački ministar prosvete Nikola Tomaseo svojom poslanicom poziva Dalmatince da se okrenu prema Balkanu.

Razume se da se ŽIVA ANTIKA u prvom redu držala filološkog metoda i da nije ni mogla da zahvati i obuhvati celokupnu oblast balkanoloških studija. Ipak se može opravdano očekivati da će naši mlađi saradnici u tom pogledu još više zadužiti kulturni svet i još više se odužiti onom Balkanu koji nas je sve obasuo blagom nebrojenim. To se blago neće moći nikad rastočiti, jer je tekovina za sva vremena, kako kaže Tukidid.

Beograd.

M. Budimir.

J. W. Goethe:

NACHTGEDANKEN

Vestri me miseret, sidera, honos poli,
 tam large trepido lux data nauitae,
 mortali generi et uile deis bonum:
 uos non tangit amor, nulla adiit Venus;
 per magnum usque choras aethera ducitis
 horarum: nimis, a, longa fuit via,
 donec me dominae detinet in sinu
 uestrique et tenebrarum immemorem sopor.

Bedford (England).

Translated by *G. M. Lee.*